

**Акты Виленской археографической
комиссии**

**Том XXXVIII Инвентари староств, имений,
фольварков и деревень XVIII в.**

УДК 93
ББК 63.3
А43

А43 Акты Виленской археографической комиссии: Том XXXVIII Инвентари староств, имений, фольварков и деревень XVIII в. / – М.: Книга по Требованию, 2023. – 472 с.

ISBN 978-5-458-04481-3

Обилие актов и документов Виленского центрального архива (19244 актовых книг) и желание исследовать прошлое Литвы, которая и в старину принадлежала России, вызвали после 1863 года учреждение особой комиссии для разбора в городе Вильне древних актов. Комиссия опубликовала в период с 1865 по 1915 года тридцать девять томов материалов. Акты, которые написаны по-польски, решено было печатать в подлиннике и снабдить переводом на русский язык; для издания выбирались: 1) Акты, выясняющие элемент православия в Западном крае, 2) Акты, касающиеся администрации Западного края в разных эпохах существования великого княжества (быт крестьян, мещан, евреев и др. сословий), 3) Акты юридические и этнографические.

ISBN 978-5-458-04481-3

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2023
© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2023

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

Важнѣйшія опечатки.

Стран.	Столб.	Строки.	Напечатано.	Слѣдуетъ читать.
91	II.	3 сверху.	wozo wdwakaždy	wozow dwa každy
121	I.	1 „	№ 16—1790	№ 16—1796
182	I.	7 „	№ 25	№ 24
193	II.	3 снизу.	imsci	maiętnosci
195	I.	3 „	PiewceMicza	Piewcewicza
208	II.	29 сверху.	lud	lub
232	II.	10 снизу.	zię	się
244	II.	15 „	dwalt	gwałt
296	II.	5 „	Виленскомъ	Вилкомирскомъ
337	II.	1 „	iedna, druga	iedna droga
351	I.	26 „	osobnieških	osob męskich

Предисловіе.

Выходящій нынѣ въ свѣтъ XXXVIII томъ актовъ, издаваемыхъ Виленскою Археографическою Комиссіею, содержитъ въ себѣ 50 инвентарей, изъ которыхъ 42 представляютъ описи частно-владѣльческихъ имѣній (№№ 2—15, 17—25, 27, 29—40, 42—44, 46, 47 и 49) и 8—королевскихъ, или староствъ (№№ 1, 16, 26, 28, 41, 45, 48 и 50).

Всѣ эти инвентари взяты исключительно изъ актовыхъ книгъ Виленскаго Центрального Архива, а именно изъ книгъ: Литовской Скарбовой Комиссіи №№ 16, 28 и 45, Виленскаго земскаго суда №№ 10, 11, 24, 32 и 34, Троцкаго земскаго суда № 8, Лидскаго земскаго суда № 17, Ковенскаго земскаго суда №№ 3 и 40, Вилкомирскаго гродскаго суда №№ 6, 30 и 38, Россіенскаго гродскаго суда №№ 4 и 31, Упитскаго земскаго суда №№ 12 и 13, Шавельскаго земскаго суда №№ 18, 19 и 36, Браславскаго земскаго суда № 41, Гродненскаго земскаго суда №№ 26, 46 и 48, Брестскаго земскаго суда № 35, Бѣльскаго земскаго суда № 37, Волковыскаго земскаго суда №№ 22 и 23, Минскаго земскаго суда № 25, Минскаго гродскаго суда № 27, Новогрудскаго земскаго суда №№ 42 и 49, Борисовскаго земскаго суда № 43, Бобруйскаго земскаго суда № 47, Игуменскаго земскаго суда № 23, Стреловицкаго земскаго суда № 21, Рѣчицкаго земскаго суда №№ 1, 14, 15, 39 и 44, Мстиславскаго уѣзднаго суда № 7 и Полоцкаго земскаго суда № 20.

Изъ этого перечня актовыхъ книгъ видно, что изданные теперь инвентари взяты изъ судебныхъ учрежденій всѣхъ шести губерній Сѣверо-Западнаго края, а слѣдовательно и самыя имѣнія, къ которымъ они относятся, расположены въ этихъ

же шести губерніяхъ, хотя далеко не равномерно. Такъ, въ Ковенской губерніи находится 17 имѣній (№№ 2, 3, 4, 6, 12, 13, 16, 18, 19, 28, 29, 30, 31, 36, 38, 41 и 50), въ Виленской—11 (№№ 8, 9, 10, 11, 17, 24, 25, 26, 32, 34 и 45), въ Минской—12 (№№ 1, 5, 14, 15, 21, 23, 27, 42, 43, 44, 47 и 49), въ Гродненской—6 (№№ 22, 33, 35, 37, 46 и 48), въ Витебской—2 (№№ 20 и 39) и въ Могилевской—1 (№ 7); кромѣ того, 1 имѣніе находится въ Пруссіи (№ 40).

Изъ 50 инвентарей, вошедшихъ въ настоящій томъ, только первые пять относятся къ разнымъ десятилѣтіямъ XVIII вѣка, а именно: № 1—1720 года, № 2—1745 года., № 3—1747 г., № 4—1775 г. и № 5—1784 г.; остальные же 45 инвентарей охватываютъ періодъ времени отъ 1790 до 1798 года. Такимъ образомъ изданный теперь XXXVIII томъ актовъ составляетъ продолженіе XXXV тома, въ которомъ напечатаны инвентари отъ 1751 до 1789 года.

Въ предисловіи къ XXXV тому актовъ былъ установленъ мною приблизительно слѣдующій размѣръ крестьянскихъ земельныхъ участковъ и крестьянскихъ повинностей для первыхъ четырехъ десятилѣтій второй половины XVIII вѣка: каждый крестьянскій дымъ, или дворъ, имѣлъ въ своемъ пользованіи пахотной и сѣнокосной земли около $\frac{1}{2}$ уволоки, барщины отбывалъ по 4 дня въ недѣлю, гвалтовъ—по 36 дней въ годъ и денежныхъ платежей вносилъ ежегодно по 5 злотыхъ съ полуволоки тяглой и по 40 злотыхъ—съ полуволоки платной. Кромѣ того, въ этомъ же предисловіи приведены нѣкоторыя данныя относительно подорощины, дани натурою, положенія бояръ, земянъ и дворовыхъ людей.

Всѣ эти данныя остались почти безъ измѣненія и въ послѣднее десятилѣтіе того же XVIII вѣка, какъ это ясно изъ нынѣ напечатанныхъ инвентарей, поэтому нѣтъ необходимости входить въ детальное рассмотрѣніе настоящаго тома.

Можно замѣтить только, что на рубежѣ XIX вѣка, когда въ западной Европѣ уже не было крѣпостного права, а въ Великороссіи началъ дѣйствовать указъ императора Павла I о трехдневной барщинѣ, въ литовско-бѣлорусскихъ областяхъ

экономическое положеніе крестьянъ не только не улучшилось, а скорѣе ухудшилось. Такъ, размѣръ крестьянскихъ надѣловъ въ общемъ остался прежній (около $\frac{1}{2}$ уволоки), но „пріемные“ участки, которыми крестьяне пользовались за особую плату, встрѣчаются въ инвентаряхъ настоящаго тома довольно рѣдко. Бывали случаи и отнятія у крестьянъ обработанныхъ полей. Напримѣръ, въ инвентарѣ имѣнія Горки (Игум. у.) находится такое замѣчаніе: крестьянамъ разрѣшается, за отнятыя у нихъ поля, разрабатывать новыя, но только не вблизи фольварка (№ 23).

Барщина была попрежнему не только самой распространенной, но и самой тяжелой повинностью, такъ такъ крестьяне повсюду должны были работать отъ восхода и до захода солнца. Количество барщинныхъ дней доходило уже до 6 въ недѣлю, а иногда и болѣе; напримѣръ, въ имѣніи Стейбакахъ (Упит. п.) каждый домохозяинъ долженъ былъ работать лѣтомъ въ теченіе одной недѣли 6 дней съ помощникомъ, т. е. 12 дней, въ теченіе другой—2 дня съ помощникомъ т. е. 4 дня, а зимой—6 дней безъ помощника (№ 13).

Гвалты большіе, т. е. дополнительные рабочіе дни всей семьей, очень часто встрѣчаются еженедѣльные (№№ 22, 42 и др.), а въ нѣкоторыхъ имѣніяхъ ихъ требовалось столько, сколько нужно было двору (№ 46).

Подводная повинность попрежнему была обязательной; размѣръ ея также очень часто зависѣлъ отъ усмотрѣнія двора (№ 13).

Попрежнему крестьяне обязаны были сверхъ барщины вымолотить весь господскій хлѣбъ, при чемъ въ нѣкоторыхъ имѣніяхъ каждый домохозяинъ долженъ былъ приходиться во дворъ на молотьбу по 3 ночи въ недѣлю (№№ 6 и 29).

Всѣ другія повинности: сторожа, ночная стража, работа на мельницахъ, вывозка дровъ и т. п. попрежнему отбывались крестьянами сверхъ барщины, а женщины, кромѣ исполненія во дворѣ обычныхъ женскихъ работъ, стали привлекаться иногда и къ чисто мужскимъ работамъ, какъ вывозка навоза и бороньба (№ 23).

Дань натурою состояла, какъ и прежде, изъ всѣхъ предметовъ крестьянскаго хозяйства и не только не уменьшилась, но нѣкоторые виды ея достигли прямо невозможныхъ размѣровъ. Напримѣръ, въ имѣннн Олексичахъ (Рѣчиц. у.) каждый крестьянинъ съ 1 уволоки земли долженъ былъ давать помѣщику, кромѣ меда, льняного сѣмени, льна, хмеля и грибовъ, еще *по 16 куръ* (№ 44), а виленскія католическія монахини—визитки въ своемъ имѣнн Вилейкѣ, пожалованномъ имъ императоромъ Павломъ I, требовали ежегодно отъ cadaго изъ пяти своихъ лѣсниковъ *по 2 мухара и по 20 паръ рябчиковъ*; кромѣ того, всѣ эти лѣсники обязаны были доставлять двору по 2 „большихъ звѣря“, но если бы они когда нибудь утаили такого звѣря, то взаимнѣ послѣдняго отдавали двору своего вола и подвергались публичному наказанію (№ 43).

Вмѣстѣ съ натуральною данью несомнѣнно возрасли и разныя денежныя платежи, какъ напримѣръ, чиншъ, подымное, подорощина, за „дробь“ (за мелкую птицу) и друг. Въ нѣкоторыхъ имѣнняхъ денежныя платежи замѣнялись льномъ по оцѣнкѣ двора (№№ 28 и 38).

Не мало страдали крестьяне отъ нарушенія помѣщиками инвентарныхъ условій, особенно въ королевскихъ имѣнняхъ, гдѣ инвентари составлялись официальными лицами. Такъ, въ державѣ Упинахъ крестьяне дошли „до послѣдней почти нищеты“ вслѣдствіе того, что владѣлецъ этой державы Александръ Пузына, камергеръ польскаго двора, „принуждалъ ихъ работать выше инвентарныхъ повинностей и чуть ли не ежедневно, не обращая вниманія на величайшее бездорожье, выгонялъ за предѣлы имѣнн въ свой фольварокъ за девять миль“ (№ 16).

Наконецъ, попрежнему крестьяне лишены были права распоряжаться не только своею личностью, но и своимъ движимымъ имуществомъ. Такъ, помѣщики воспрещали своимъ крѣпостнымъ уходить куда нибудь на заработки (№ 20), продавать рабочій скотъ и хозяйственныя произведенія постороннимъ (№№ 19 и 39), покупать на сторонѣ водку (№ 19) и т. п. Вмѣстѣ съ тѣмъ помѣщики обязывали своихъ крестьянъ

Инвентари староствъ, имѣній, фольварковъ и деревень XVIII вѣка.

№ 1—1720 г. 27 апрѣля.

Инвентарь Меркуловичскаго староста въ Рѣчицкомъ повѣтѣ.

Akt inwentarza sttwa Mierkułowickiego.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiątego, miesiąca marca trzydziestego dnia, ruskiego kalendarza.

Na urządzie Jey Imperatorskiey mosci ziemskim pttu Rohaczewskiego comparens personaliter imść pan Mikołaj Paskiewicz, senacki kancelarysta, kopia inwentarza z ograniczeniem sttwa Mierkułowickiego ad acta podał, który tak się w sobie zawiera:

Opisanie dworu Mierkułowickiego, a przez tychże ichmosciów rejestrowanego.

Wieżdzaiąc do dworu po prawey ręce stajnia nowa na pomosci ze wszystkim porządkiem, dranicami kryta, wrota dwoiste; daley postępując wołownia y stajen dwie, restauracyi potrzebuiące, potym pod iednym dachem chlewy, daley postąpiwszy kuchnia z piekareńką, potym syrnica, potym imbar wielki dla zsypania zboża, dranicami kryty, przy którym szpichlerz o dwu piętrach ze wszystkim porządkiem; ku wrotom postępując piekarnia nowa z sieniami, same zaś wrota naksztalt bramy

pod iednym dachem; na szrodku podworza budynek pański ze wszystkimi wygodami, z komorami, spiżarniami y alkierzem, okna szklane w drzewo prawne, okiennice y drzwi wszystkie na zawiasach żelaznych, klamry, zaszczepki, zasowki wszędzie, piecy kaflane. W tyle dworu gumno, odryn dwie starych, reperacyi potrzebujących, także y przepłoty.

Obora, konie, bydło rogate y nierogate, ptastwo domowe y wszelakie naczynie dworne tu się nie specyfikują, bo to wszystko Jchm. z swego starania y kupli.

Zmian trzy do dworu należących, a naywięcej w zarosłach po ruinie w gruntach Miarkułowskich i Prykliczanskich także na różnych miejscach. Łąki do tegoż dworu zdawna należące.

Inwentarz majątnosci *Miarkułowicz, Pryklicy, Bud* dwóch y wielu ostrowów na wielu miejscach, także dworów w miesce *Czczerskim* wieczysto ziemskich, w powiecie Rzeczyckim leżących, wiecznością przedanych y podanych ichm p. Marcianowi z Michalowa Michalowskiemu, czesznikowi Owruckiemu, samey J. Pani Katarzynie z Estków Michalowskiej, czesznikowey Owruckiey małżonkom od nas Krzysztofa Stanisława na Baksztach Zawiszy, Minskiego, Czczerskiego etc. starosty y ode mnie Tressy Rozy na ŁohoySKU Tyszkiewiczowny, kracyczanki W. X. Littgo Zawiszyney Minskiej, Czczerskiej etc. starosciney, małżonkow, we

wszystkim zgodny podług prawa od nas danego na wieczne, a nigdy nie odzowne czasy w roku *tysiąc siedmset dwudziestym*, miesiąca kwietnia dnia dwudziestego siódmego.

Wieś *Pryklica*. Dym pierwszy, Kurilo Utko na boiarstwie, włoka jedna. Dym drugi, Amelian Czorny włoka jedna. Dym trzeci Michał Marcinionek włoka jedna. Dym czwarty, Wasil Łysy włoka jedna. Dym piąty, Maciej Sieryk włoka jedna. W tej wsi dymów pięć, pod niemi włok pięć, a inny wszystek grunt w zarosłach y w pustkach.

Wioska *Borowa Buda*. Dym pierwszy, Zacharya Michajłow na włoce. Dym drugi, Samuel Sobolewski włoka jedna. Dym trzeci, Michiej Stefanowicz włoka jedna. Dym czwarty, Fiedor Ciszczonok włoka jedna. Dym piąty, Radzko Robak włoka jedna. Dym szosty, Sawka włoka jedna. Dym siódmy, Marcyn włoka jedna. W tej wsi dymów siedem, włok siedem, a drugie w pustkach.

Wioska nazwana *Buda Lesowa*, gdzie przed tym ludzi było nie mało, a teraz jeden Danila Skakun z trzema synami żonatemi, wszystkim gruntem dysponuje do dalszego postanowienia.

Zasiew tej mąjtnoszi. Żyta zasiano miarek Czczerskich szesćdziesiąt dwie, jarki zasianej miarek dziesięć, jęczmienia zasianego miarek dwadzieście, pszenicy zasianej miarek cztery, grochu małego y wielkiego miarek pięć, bobu zasianego miarek dwie, jagły zasianej miarka jedna, owsa zasianego miarek szesćdziesiąt dwie, konopi zasianych miarek cztery, siemia lnianego miarek dwie.

Wieś *Miarkułowicze*. Dym pierwszy, Hryszka Kulaha włoka jedna. Dym drugi, Haraško Pilipow włoka jedna. Dym trzeci, Siemion Kulaha włoka jedna. Dym piąty, Sziępan Kulaha włoka jedna. Dym szosty, Kulahin syn włoka jedna. Dym siódmy, młynarze oba, włoka jedna. W tej wsi dymów siedem, pod niemi włok siedem, a grunt wszystek tej wsi w pustszy

włok czterdzieście jedna; pod to wsią młyn o dwóch piątrach na rzeczce *Czczorze*, karczma na gościncu ze wszystkiemi wygodami, restauracij potrzebująca. Powinność tych ludzi poddanstwa do upodobania y postanowienia samych Ichmsciow jako aktorow y wieczników, a do tych czas płacili z włoki pól złotych dwadzieście, boiarzy po złotych czterdzieście. Pryhonu w każdy tydzień iak zimo tak też latem mężczyzna dzień y białogłowa dzień. Do przystani każdy z dymu powinien raz w rok furę odprawić y drogi prywatne z czynu y do kad każą.

W miescie J-o Krolewskiej Mosci Czczersku dworek wieczysty, na gruncie ziemskim libertowany, należący do Miarkułowicz, ze wszystkiemi wygodami, restauracji potrzebujący, wolny od wszelkiej zamku Czczerskiego, iako też y od dachu żołnierskiego y innych wszelkich podatkow y ciężarow y ludzi w onym mieszkające. Ostrow jeden nad rzeką *Maliną*, brzeg należący do Miarkułowicz, z drugiej strony graniczy rzeka *Czczora* w dawnych duktach y granicach z drzewem bartnym j pszczolami, także z polem y łąkami, nabyty wiecznością, z wstępem do młynku na rzetce *Malinie*. Ostrow drugi nad *Sożem*, naswany *Rzeczka*, graniczy ze wsią *Rzeczka*, z *Uchowem* y *Jurkowiczami* w starodawnych granicach, dukcie, obychodzie, do którego ostrowu rudnia y młyn, ieżioro *Malcz* nazwane z kryniami y łąkami należące, także pole przez tych że rudników rozrobione y budynki dla mieszkania onym, oraz drzewo bartne y nie bartne, a inne z pszczolami, wiecznością nabyte, a dworu Miarkułowickiego wiecznemi czasy y nigdy nie odzownemi należące. Ostrow trzeci, nazwany *Hołodno* także niedaleko z drzewem bartnym y pszczolami w granicach dawnych, wiecznością nabytych z łąkami y kryniami z dawną należytością. Wstap do ieżiora, nazwanego *Kut* nad rzeką *Sożem*, pod wsiami szlacheckimi ziemianskimi, gdzie

tonie należą do dworu Miarkułowickiego, a że wieś *Ryskow*, należąca do starostwa Czezerskiego, pola, pasieki w gruncie Miarkułowickim porozrabiali, więc snopow-szczyznę należąca z tego gruntu powinni pieniądze nie indzei, tylko do dworu Miarkułowickiego oddawać, pod winą y karą y utratą tego gruntu.

Ograniczenie tej mąjności Miarkułowicze, Jhnatowicze y dwie Sieliszcz rudnych, pustkow, służb, piat po odsużeniu urożonoho pana Pilipa Sosnowskaho, choronżaho Smolenskaho, a przyłoczony do starostwa Czezerskaho wielmożnemu Kazimieru na Łohoysku Tyszkiewiczzu Mstisławskomu, Czezerskomu naszomu starostie do dalszoy woli hospodarskoy, w takowom ohraniczeniu: z reki Czezory u Studeniec łohom y borom, rubieżami borowymi u Pohrebiszcze staroie. borom w Stryhański łoh, w reczku *Prytelesnicu* u Nosowoie budyszczu z siełom *Mutniewiczami* u *Makowku* łohom u les w *Łelilowskoy* z sełom bojarami woronowskimi, odtul u szyrokoy łoh u *Rżawiec* w les *Dobrowski*, a minajuczy wperek steżki y uperek bołota w łoh w les *Szyrokoy*, z lesu z rozsochami z Szyrokoho lesa borom rubieżami w *Mokry* les w rohi, zahrażonyie kopcami rubieżami, wzlesem czerez lesok *Topilna* borom rubieżami u kurhanie z słobodoju *Szołomejeju* u łoh u werszyn z siełom u *Czezorou* boiar Bohdanowskich, wpierek Czezory w staroie humniszczu *Bohdanowskie*, polem rubieżami zalehłami u *Jazwinki* u *Berestowiec* y *Biełoe Bołoto* u reczku *Horenki* u w zalehły borom mimo *Moszkow łoh*, *Rżawku* reczku z słobodoju *Ryskowom* u *Dubowy* łozok borom rubieżami u stok reczkoju u Niemcow most z sełom *Prykliczanami* łohom po uspolu łohom rubieżami w szpil u reczku *Sieleczniu* sełom *Osinowkoju* y *Sutoki* *Czezory* z sełom *Baszycoju* z sutok u wierch Czezorouju u łoh Studeniec z Studenca u *Berestowiec* w łoh takoz z Studenca odkul hranica poczalaś.

Do ktorego imwentarza duktu ograni-

czenie we wszystkim z prawem wieczystym od nas danym zgodnym dla większego walu, mocy y dania wiary przy podpisach rąk naszych własnych, tudzież JPP pieczętarzow ustnie y oczewisto od nas przy daniu rąk uproszonych o podpisy rąk ichm, Działo się w *Baksztach* alias *Smiłowiczach* roku panskiego *tysiąc siedmsetnego dwodzieścigo, mesąca kwetnia dnia dwudzieścigo siodmego* podług kalendarza ruskiego przypadającego. Na podlinnom podpisano Krysztof Zawisza mąż starosta. Teressa Zawiszyna staroscina Minska. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od W. J. P. starosty Minskiego y pani ieymsci starosciney do inwentarza ganego JP. Michalowskiemu podpisuięsię D. M. Statzkiewicz mpr. Roku tysiąc siedemset dwudzieścigo szostego, miesiaca Maja piętnastego dnia Comparens personaliter w Tryb—lle głm W. X. Litt. patron JP Jakub Zabięło ten imwentarz ad acta podał Kazimierz Oginski wda Trocki mar. Trtu gł-o W. X. Littgo Michał Antoni Ławicki pisarz ziemski Wilen. Który to takowy imwentarz za podaniem ad acta przez wyż wyrażoną osobę jest do xiąg ziem. pottwych Rohaczew. przyjęty y wpisany.

Изъ акт. кн. Рѣчицкаго (рогачевскаго) уѣзднаго суда за 1783 годъ. № 1744, л. 120—123.

№ 2—1745 г. 8 марта.

Инвентарь двухъ имѣній Шолково и Шовково въ Вилкомирскомъ повѣтѣ.

Актъ инвентарза двухъ мąjткów Szółkowa y Szowkowa.

Roku tysiąc siedmset dięwędzięsiąt szostego mesca septembra dwodzieścigo szostego dnia.

Na roczkach semptembrowych grodzkich powiatu Wilkomirskiego w roku tym

wyż na dacie pisanym pszypadłych y wedle prawa w mieście Wilkomierzu sądzących się, przed nami Iozefem Walentynowiczem prezydentem, Iozefem Kozakowskim sędzią, Wincentym Thomaszewiczem pisarzem, urzędnikami grodzkimi powiatu Wilkomirskiego, stawiając obecnie W. J. P. Xawer Proszynski szam. D. Poligo, inwentarz dwóch majątności Szółkowa y Szowkowa, z kontrowersyi od J. pp. Kontowtow złożony, ad acta xiąg grodzkich powiatu Wilkomirskiego sędownie podał, jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać zalecilismy, ktorego wyraz takowy.

Inwentarz obodwoch majątności, alias folwarkow tak Szółkowa jako y Szowkowa dobr w powiecie Wilkomirskim leżących, przy prawie wieczysto przedaźnym w Magdeburgij Wileńskiej przyznany od W. I. P. Michała Iudickiego, sędziego ziemskiego powiatu Rzeszyckiego imieniem samego iego mności y imieniem W. J. P. Racheli z Galiuskich Iudickiej, sędziny ziemskiej Rzeszyckiej małżaki imsci W. W. J. panom Hilaremu y Hellenie z Tomkowidow, podstolance Trockiej Ciszkiwiczom sędziom powiatu Wilkomirskiego małżakom w Wilnie danym przezemnie Hrehorego Kazimierza Sadowskiego, chorążego Parnawskiego, komisarza y plenipotencyusza dla ziuwentowania y podania ad possessionem haereditariam tych dobr W. W. J. Panom sędziom Wilkomirskim małżakom sine ulla exceptione z ramienia W. J. P. sędziego ziemskiego Rzeszyckiego zestawego y osobliwym plenipotencyjnym zapisem in forma juris sprawionym ad praefatum actum authoryzowanego in suplementum inwentarza na też folwarki insimul z prawem wieczystym w Wilnie extra fundum tych dobr od samego W. J. Pana Iudickiego, sędziego Rzeszyckiego danego, tylko ex documentis et relationibus spisane go in fundo tak folwarku Szółkowa jako też folwarku Szowkowa distinctim spisany, fidelissime sporządzony y ad manus W. W. J. Panow Ciszkiwi-

czow małżakow w roku *terazniejszym tysiąc siedmset czterdziestym piątym* msca Marca dnia osme go oddany.

Opisanie folwarku *Szółkowa*. Najprzod budynki dworne. Jadąc do dworu od wsi *Bernatyszek* opodal wsi, przy drodze do *Wilkomierza* wystawa na drewnianych palach, pod słomianą strzechą, na wierzchu ktorey krzyż żelazny wielki i formą koscielnych krzyżów będący, ad intus tey wystawy figura ukrzyżowanego z drzewa snickerską robotą; zbliżając się pod dwor, po lewej stronie kuznia pusta, opadła, bez strzechy y drzwi, a po prawej łaznia także pusta y opadła, bez strzechy y bez drzwi; tandem wrota wiezne wielkie stare, wrotnice z desek sosnowych szczepanych; podle tych wrot po lewej ręce od wrot idąc stajnia stara, słomą kryta, z wrotami z desek sosnowych szczepanych, obok z stajnią wozownia słomą kryta z wrotami dwoistemi z desek sosnowych szczepanych, w tyle wozowni za ogrodzeniem dwornym browar stary, słomą kryty, z wrotami z desek sosnowych szczepanych dobremi, zaszczepką płaską przy probiach mającemi; z łaznią, w ktorey stolowanie z osiny szczepaney w deski, piec kamienny, drzwi sosnowe szczepane na biegunach; w tym browarze horn z gliny lepionay, do ktorego przez scianę do studni ryn drewnianych przystawionych dwie; od browaru na dziedziniec dworny powróciwszy, budynek mieszkalny gospodarski, słomą kryty, stary, w którym izba biała z drzwiami tarcicznymi na dwóch zawiesach y dwóch krukach żelaznych, z oknami szklannymi potłuczonymi, w drzewo oprawnemi dwoma, z potapem tarcicznym; z izby sieni z grubą z gliny lepioną, dla bezpieczenstwa od ognia, z dwoygiem drzwi, a przy iednych tylko drzwiach z desek czesanych sosnowych na biegunach. z sieni piekarnia z piecem piekarnianym, z drzwiami na biegunach z desek sosnowych czesanych, z trzema oknami y trzema do nich okiencami, z stolowaniem tarcicznym, z dwoma ławami, z kąta w kąta długimi z drzewa